DE REFORMATIONE RELIGIOSORUM AUCTORE B. RAYMUNDO DE...

Raimondo : da Capua

DE

REFORMATIONE RELIGIOSORVM

Auctore B. Raymundo de Capua, Ordinis Fratrum Prędicatorum Magistro Generali.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE, Apud Impressores Camerales.
M. D C V I.

B.MO D. N.

D. PAVLO PP. V.

IESV CHRISTI VICARIO.

QVEM Ecclesiasticæ Historiæ lumen Cardinalis Baronius Tractatum de Reformatione Religiosorum B. Raymundi de Capua nostri Ord. Gen. Magistrum instaurat ad perpetuam memoriã, qua verè dignus est ob miras olim ex eo deductas vtilitates, & quæ sperantur in posterum ausus ego sum humilis Orator B. V. dedicare. Cui enim nisi supremo in terris Patri spirituum Tractatus agens de Reparanda altissima spiritualis Vitæ perfectione, ac tradens modum, quo suauissimè, & nostra, & aliæ etiam Religiones ad pristinum feruorem reuixerunt, debebatur à me: cum proprium, ac supremum, imò omne V. Apostolatus opus id sit, omnes homines, præsertim verò Religiosos ad vitam spiritus, eiusq; culmen altissimum, & inuitare, & deducere? Quæ solet igitur humanitate pium, ac plus forte nimio ardens, & audax desiderium, consiliumq; meum suscipiat: & quanta obligatione teneatur ad illud, quod pientissimi quiq; desiderant, attendens agat, quod agit: ac potentiam virtutis suæ efficaci operatione demonstret: mihi verò ad decrepitam & valetudinariam senectutem inclinanti suam Benedictionem impartiri dignetur. Ex Conuentu S. Mariæ super Mineruam de Vrbe, Kal. Iunij 1606.

B. V.

Humilis Orator

F. Petruspaulus Philippius Dñicanus.

Tractatus B. Raymundi de Capua Ordinis Prædicatorum.

De Reformatione.

Bulla S. D. Bonifacij Noni.

BOnifatius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam. Apoſtolicæ ſedis benignitas perſonas ſub religionis obſeruantia aſsiduò ſtudio piæ vitę vacantes, & eorum, ac aliorum animas Deo lucrifacere cupientes, cōgruo fauore proſequitur, ac his, quæ ad eorum pium deſiderium conſequendum prouidè facta ſunt, vt illibata permaneant, libenter adhibet ſolicitudinis ſuæ partes. Dudum ſiquidem pro parte dilecti filij Raymundi Magiſtri generalis Ordinis fratrum Prædicatorum nobis exponen. quòd dudum, cum ipſe ſuum Ordinem viſitaret, reperit inter cetera multos fratres eiuſdem Ordinis deuotionis feruore accenſos, & deſiderantes regularem obſeruantiā per Beatum Dominicum; & alios antiquos fratres eiuſdem Ordinis ordinatam ſeruare. Et quod ipſe conſiderās, quòd dictorum fratrum deſiderium ſalua conſcientia impediri non poterat, nec debebat; imò firmiter putaret ſe reum coram Deo, niſi eos adiuuaret, & promoueret ad perfectionem huiuſmodi eorum deſiderij tàm laudabilis per dilectum filium fratrem Conradum de Pruſſia eiuſdem Ordinis profeſſorem, virum vtique vitæ commēdabilis, ac fāmæ laudabilis in partibus Alemaniæ receptum: qui prædictos fratres, vt præfertur, ſic deſiderantes in Prouincia Theutoniæ ſecundum conſuetudinem

dicti

dicti ordinis inceperat congregare. Et iam in loco dicti Ordinis sito in Colũbaria Basiliẽsis diœcesis circiter triginta fratres congregauerat: quibus dictus Magister dictum fratrem Cõradũ preposuerat, qui Cõstitutiones dicti Ordinis integraliter obseruabãt cũ effectu, & adeò prædicationi verbi Dei exẽplo Beati Dominici virtuosè insistebant, quòd de tota patria circunstante concurrebant homines ad audiendã doctrinam eorum, quam factis etiam virtuosè informabant: Quodquè ipse Raymundus; qui (vt asserebat) ipsum Ordinem per decem annos & vltra gubernauerat, proponẽs hoc idem facere seu ordinare in qualibet Prouincia dicti ordinis, vz. ꝙ in qualibet ex dictis Prouincijs esset vnus locus dicti ordinis; in quo regularis obseruantia dicti ordinis secundum statuta beati Dominici prędicti seruaretur, iuxta tenorem prædictarum Constitutionum: de multorum fratrum eiusdem ordinis consilio & assensu, tàm auctoritate officij sui, quàm generalis capituli dicti ordinis tunc vltimo celebrati sibi commissa per suas certi tenoris litteras ordinauerat, decreuerat, & mãdauerat, Quòd infra annum à notitia litterarum suarũ huiusmodi Priores Prouinciales, seu Pręsidentes, & eorũ quilibet in sua Prouincia ordinarent, & taliter facerent: quòd in sua Prouintia esset vnus locus deputatus ad huiusmodi obseruantiam regularem, in quo possent ad minus viuere duodecim fratres ordinis prefati: qui dictas Cõstitutiones seruarent: pr out in dictis litteris continetur. Et pro parte ipsius nobis supplicatũ: vt ordinationem, statutum, decretum, & mandatum huiusmodi, & quæcunquè indè secuta rata habere, & grata, illaquè auctoritate Apostolica confirmare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos ipsius Magistri in hac parte supplicationibus inclinati ordinationem, statutum, decretum, & mãdatũ prędicta, ac omnia, & singula in prædictis litteris contenta, quorum tenorem nostris litteris & pręsentibus inseri fecimus, rata & grata habentes, illa per no-

 stras

ſtras litteras eaſdem cõfirmauimus, & ipſarum litterarũ patrocinio cõmuniuimus, prout in noſtris indè confectis litteris plenius continetur. Cum autem, vt nuper accepimus, nonnulli fratres eiuſdem ordinis ſalutis ęternę immemores, ac timore poſtpoſito, nolentes intelligere, vt benè agant, & ſecum alios trahere in pręcipitiũ ſatagẽtes, quamuis ordinationem, ſtatutum, decretum, & mandatum huiuſmodi per ſe obſeruare deſidia, & inertia non velint, neque curent, & neq; tamen eam ab alijs obſeruari non permittant, & nonnullos fratres ipſius ordinis deuotos volentes prædictam obſeruantiam debitè obſeruare, multis friuolis, & exquiſitis coloribus ab laudabili propoſito damnabiliter retrahant: & paſſim remouere conantur; & impediunt (quatenus in eis eſt) quominus ordinatio, ſtatutum, decretum, & mandatum prędictum debitum ſortiantur effectum; & nihilominus ſe iactant, quòd vtiquè ordinabũt, & procurabunt, pro poſſe ordinationem, ſtatutum, decretum, & mandatum prædicta, etiam in generali ipſius ordinis capitulo in feſto Penthecoſtes proximè futuro celebrando per diffinitores ipſius capituli iuxta dicti ordinis morem facere reuocari in ſuarum animarum periculum, ac in contemptum ſedis Apoſtolicæ, & ſcandalum plurimorum: Nos, quorum intereſt huiuſmodi prauis conatibus euidenter ad pernitiem tendentibus ſalubriter cõgruis remedijs obuiare, cupiẽtes, ne morbus factus cronicus fomenta poſtremo deſpiciat medicinę: omnibus, & ſingulis diffinitoribus iuxta huiuſmodi morem ordinis præfati tàm pręſentibus, quã futuris, & etiam quibuslibet fratribus ipſius ordinis, & alijs cuiuſcũquè ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, diſtrictè, & ſub excommunicationis pœna, quam cõtrarium facientes authoritate Apoſtolica incurrere volumus ipſo facto, inhibemus expreſsè; ne aliquem profeſſorem ipſius ordinis ob frugem melioris vitę huiuſmodi obſeruantiã regularem ſupradictam, vt præmittitur, ſic prouidè, ſic

ſalu-

ſalutiferè ordinatã obſeruare volentes perpetuis futuris temporibus aliquatenus publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, ac quouis quęſito colore impediant per ſe, vel aliũ, ſeu alios, aut ab huiuſmodi propoſito ſcilicet obſeruãtiæ huiuſmodi retrahãt, ſeu impediri, vel retrahi faciant, vel procurent quouis modo, nec ordinationẽ, ſtatutũ, & mãdatũ prædicta, maximè cũ id ad eos nõ ptineat, auſu temerario reuocẽt, ſeu etiã cõtra eã aliquid attẽtẽt, aut attẽtare preſumãt; ſed ea potius, & quęcũq; alias augmentũ plurium conuentuum, in quibus huiuſmodi obſeruantia ſeruetur per ipſum Magiſtrũ forſan ordinãda cõcernẽtia, ſi nõ virtutis amore per ſe ad obſeruantiã huiuſmodi forſitan inclinẽtur, nec ſint apti, ſaltim pmittãt ęquanimiter, vt expedit, per fratres dicti ordinis obſeruari: ac ipſos fratres eãdem obſeruantiã obſeruantes, & obſeruare volentes, iuxta illud, quòd in poteſtate hominũ non ſunt, qui ſpiritu Dei aguntur, in huiuſmodi eorũ laudabili propoſito confoueant potius, & cõfirment: ſi diuinam, & noſtram grauem offenſam deſiderant euitare. Nos etiam ex nunc irritum decernimus, & inane: ſi ſecus ſuper his à quoquã quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatũ forſan hactenus, vel in poſterũ cõtigerit attentari. Nihilominus contra tranſgreſſores inhibitionis noſtræ huiuſmodi, ſi expedierit, grauius proceſſuri. Tenor verò ipſarũ litterarũ ipſius Magiſtri ſequitur; & eſt talis.

Vniuerſis, & ſingulis Prioribus Prouincialibus, ſeu Præſidentibus in quibuſcũque prouincijs, tàm præſentibus, quàm futuris Ordinis Fratrũ Prędicatorum, Frater Raymundus eiuſdem ordinis humilis Magiſter & ſeruus, ſalutem, & Chriſtum Dominũ efficaciter imitari. Quãtò inſufficientiorem ad regimen tanti Ordinis me cõſpicio; tanto magis neceſſarium video ad laborandũ ſollicitè pro ipſius ordinis reformatione, & augumento. Sanè cũ Reformationis vocabulũ propriè dicat formæ reaſſumptionem; nullã viam inuenio meliorem ipſum

ordinẽ reformãdi, quàm si oculis mẽtis respiciamus ad petrã, vndè prçcisi sumus, & ad cauernã laci, de qua processimus, ad Abrahã scilicet multarũ gentiũ patrem, qui virtute spiritus genuit nos, beatũ Dominicũ, & ad Sarã, videlicet sacrã religionẽ per Sanctos Patres ordinatã, quæ peperit nos. His diligenter attentis iuxta gratiã mihi datam dũ ordinem visitarem, inuentis quãpluribus fratribus, qui feruenter desiderãt reduci ad primã formam obseruãtiæ regularis per Beatissimũ nostrũ Patrẽ Dominicũ inchoatã, & ꝑ sãctos successores eius postmodũ cõsummatã, post longi tẽporis deliberationem, & multiplicem habitã collationem cũ fratribus magis timentibus Deũ, decreui omninò, tã pro inceptione reformationis totalis, quàm satisfatione sãcti desiderij fratrũ supradictorũ totaliter ordinare: quòd in qualibet Prouincia sæpe dicti ordinis sit ad minus vnus cõuentus, in quo regularis obseruãtia teneatur ad vnguem iuxta nostrarũ Constitutionũ tenorem & formã. Quamobrẽ de multorum fratrũ Deum timentiũ & religionem nostrã ferueter diligentiũ, non tantũ cõsilio & assensu, sed instãtia & supplicatione feruenti, omni modo, & via, quibus melius possũ, tã auctoritate officij mei, quã capituli generalis vltimò celebrati mihi cõcessa, ordino, statuo, & decerno, ac nihilominus quibuscũquè prçcipio in virtute promissç obediẽtiæ, & Spiritus Sãcti, per quẽ filij Dei aguntur, & congregantur; quatenus infra annũ à notitia præsentiũ quilibet vestrum ordinet; & taliter faciat in Prouincia sua, quòd sit ibi vnus conuentus deputatus ad obseruantiã regularẽ: in quo possint viuere ad minus xij. fratres: & deinde fratres voluntarios ad dictã obseruantiã ibidem assignet vsque ad numerũ prætaxatũ, vel amplius, si dominus tot sibi dederit inuenire: sin autèm illos, quos inuenerit assignet in dicto cõuẽtu, in quo seruet ad vnguẽ, vt est dictũ, tenor Cõstitutionũ nostrarũ, & obseruãtia regularis, sicut in ipsis cõstitutionibus est expressa: fratres autẽ iam in quibusdã cõuentibus pro-

uincia-

uinciarum per me ad hanc regularẽ obſeruantiã cõgregatos,& eorũ Prȩſidentes per me deputatos nullo modo moleſtare,aut quomodolibet prȩſumatis impedire, imò ipſos adiuuetis, & foueatis,ac in ſancto propoſito cõfirmetis iuxta gratiam vobis datã. Cæterũ quicũque veſtrũ,quod abſit,ex notabili negligẽtia,vel quod deterius eſſet,ex propoſito dicto meo prȩcepto inobediẽs fuerit, poſt annũ ſuperius prȩtaxatũ ab offitio Prioratus,ſi fuerit Prior prouincialis, aut Vicariatus, ſi fuerit Vicarius prouinciæ, ſit abſolutus in pȩnã,& inabilitatus per decẽ annos ad dictum offitiũ reſumendũ, quẽ, vel quos dicti mei prȩcepti tranſgreſſorẽ, vel trãſgreſſores ex nũc prout ex tunc,& ex tũc prout ex nũc modo, quo ſupradictũ eſt, abſoluo,& inhabilito præſẽtiũ per tenorẽ, In quorũ omniũ teſtimoniũ præſentes patẽtes literas fieri feci, & ſigillo noſtri ordinis muniri. Datũ Romȩ anno Domini 1390. die prima menſis Nouẽbris. Nulli ergò omnino hominũ liceat hanc paginã noſtræ inhibitionis, conſtitutionis,& volũtatis infringere,vel ei auſu temerario contraire. Si quis autẽ hoc attentare præſũpſerit, indignationem omnipotẽtis Dei, & beatorũ Petri,& Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ. Datũ Romæ apud sãctũ Petrũ Cal. Decẽbris Põtificatus noſtri Anno Quinto.

Cum Magiſter ordinis F. Raymundus de Capua præſentaſſet ſupplicationem bullæ ſupradictæ cuidã D. Philippo de Lanconio Cardinali Hoſtieñ,& poſtea idẽ Dominus de illa informatus fuiſſet obliquè; ipſe præfatus Magiſter præſentiens curauit dicto domino ad ipſum contra ſiniſtram informationem reformandum, ſcribere, & ita fecit in hunc modum, videlicet.

Apologia Reu. P. Magiſtri Generalis B. Raymundi de Capua.

Reuerendiſsime Pater,& Domine. Quia dominatiō veſtra videtur eſſe informata, quòd illa ſupplicatio, quã

porrexi

porrexi pridie dominationi vestræ, cedit in malum, vel in dedecus, aut diuisionem Ordinis mei, supplico D. V. quòd attendere dignetur ad infrascripta.

Primò autem ad maiorem declarationē narrabo motiua, quę me mouerũt: postmodũ ad rationes respōdebo, quæ fiunt in oppositũ, & ostendã, ex qua radice, oriatur contradictio, seu murmuratio fratrum, quibus non placet hoc sanctũ opus, qui mouent alios ad loquendũ, vel obloquendum; Et primò nouerit vestra Paternitas veneranda, quòd (sicut in supplicatione prædicta breuiter enarratur) ego eundo per Ordinē, & visitando, vt moris est, inueni in multis Prouincijs per gratiam Dei fratres quamplures Dei seruitio perfectè deditos, & charitatis zelo accensos: qui desiderant toto corde Deo seruire in obseruantia regulari iuxta institutiones, seu constitutiones ordinis nostri, & secũdũ formã a Beato Dominico, & alijs sãctis Patribus traditã: inter quos reperi quendã fratrē nomine Corradũ de Prusia hominē nimis laudabilis vitæ, ac maximè famæ in tota Alemania, qui maiorē fructum animarum fecit solus, quàm omnes alij Religiosi cuiuscunquè Religionis simul. Hic habens multos fratres imitatores sui, petiuit a me; quòd deberē assignare aliquem conuentũ, in quo posset cum talibus habitare, vbi non impediretur ab aliquo, tàm in Dei seruitio, quàm in animarum fructu. Ego autem considerans, quòd frater, qui iuuatur à fratre quasi Ciuitas firma, & quòd congregatio filiorum Dei fuit causa passionis Saluatoris: teste Ioanne Euangelista; Item attēdens, quòd pauca grana, vel semina, si benè colantur, multos, & magnos fructus faciũt, & quòd isto exemplo multi alij trahentur ad idem, nolens eis denegare, quin commoditatem haberent seruandi ea, quæ à Sanctis Patribus sunt instituta, concessi eis, quod petebant, intendens semper illos eosdē, postquã per aliquod tempus firmati essent in obseruantia regulari, dispergere per diuersos conuentus, vt essent quasi cōdimentũ alio-

rum:

rum: & ſic ordo totus paulatim firmaretur,& reformaretur abſquè coactione quacũquè : ſubrogando illis,qui diſperſi eſſent,alios in eodẽ Conuentu: qui interim ſtuderent perfectæ obſeruantiæ, & poſt perfectum ipſi etiã diſpergerẽtur,ſicut ſui prædeceſſores. Et ſupplico Reuerẽdiſsime Domine, quòd in hoc videatis imaginationẽ meã. Quælibet Prouintia habet in ordine noſtro vnũ conuentum,in quo eſt aſsignatum ſtudiũ generale. Et ſi nolunt,& ſi volũt; opportet,quòd proficiãt in ſcientia: & poſtquã ibi profecerunt,fiunt lectores,& bachalaurei per diuerſos conuentus,& iterum alij mittuntur loco illorum, & ſic efficiuntur fratres ſcientifici. Quare obſero, non poteſt ſic fieri de obſeruãtia regulari, ſicut de ſcientia, maximè cum ſcientia inflet, obſeruantia verò regularis ędificet? Hoc in iſtis temporibus non eſt incõueniẽs: quia eſt notoriũ facti,& Iuris, quòd omnes religiones ſunt relaxatæ nimis. Laborare ergo ad earũ reformationẽ non poterit eſſe non laudabile. Hęc eſt etiã ſcientia Sanctorũ, alia verò eſt ſcientia communis tàm Sãctorum, quàm reproborum. Si ergo licet pro ſcientia communi, eligere conuentũ;quare nõ licet pro illa,quæ eſſe non poteſt niſi Sanctorum:de veriſimilitudine facti loquendo? Multa alia poſſunt dici etiam circa hoc,quæ non ſunt ſcripta, & eſſent multũ neceſſaria, quæ tamen iudico ſilentio trãſeunda pro meliori. Nunc autẽ iſtud ſufficiat pro motiuo. Sed reſtat reſpondere ad alia. Ad primum, ꝙ obijcitur,& eſt;quòd ex hoc ordo diuiditur, & omne regnum &c. Ad iſtud reſpondetur; quòd ſalua ſemper reuerentia dicentium;ipſi nõ videntur intelligere, quid ſit diuiſio; loquendo de illa diuiſione, quæ habet deſtruere. Omnis enim cõgregatio multitudinis fit ſemper ad aliquod vnũ (alias non eſſet congregatio,abſque vnitate)puta ad vnũ actum,ad vnum propoſitũ, ad vnũ locum,ad vnũ bonum,ſicut multi ſcholares cõgregantur in vna ſchola ad audiendũ vnum Magiſtrũ,milites multi congregantur in vno loco ſub vno vexillo, &

vno

vno capitáneo ad faciendũ vnam victoriã,& sic de aliis. Religionũ autem congregatio secũdũ Beatum Augustinũ facta charitatis vnione clamante Propheta ista voce. Ecce quã bonũ,& quam iocundũ &c. sẽper fit sub vno determinato modo viuẽdi:& vt in pluribus sub vno determinato Duce,& Sancto; cuius actibus pariter,& doctrina ceteri instruũtur, & informantur de vitæ regularis modo,& forma: sicut fuerunt primò Basilius,postea Augustinus, deinde Benedictus,& reliqui. Religio autẽ Fratrũ Prædicatorũ licet fuerit congregata sub regularitate regulæ B. Augustini: habet tamẽ suũ propriũ, & determinatũ modum viuendi, per quem differt à cæteris regulam eandem tenentibus; & hic viuendi modus scriptus est ĩ Cõstitutionibus ipsius Ordinis; quarũ primus institutor,& ordinator fuit Beatus Dominicus, qui ẽt eiusdẽ ordinis Dux extitit, & fundator. Quãobrẽ vnitas; seu vnum,ad quam,vel ad quem eadem religio congregatur, consistit præcipuè in vno fundatore, scilicet Beato Dominico, & in vno modo viuendi, qui continetur in constitutionibus sæpè dictis. Dicere ergò quòd fratres,qui volunt seruare prædictum modũ viuẽdi,& beatum Dominicum imitari, diuidunt ordinem; est sicut dicere, quòd milites, qui sequũtur vexillũ, & obediunt capitaneo deserunt, & diuidunt campum, vel exercitum; est sicut dicere, quòd scholares, qui libenter vadunt ad scholas,& audiunt magistrũ,destruãt studiũ: quia diuidunt se ab alijs,qui nolunt venire ad audiendũ magistrum in scolis. Manifestum est etiã cuilibet vtẽti ratione, quòd accedentes ad vnitatem, in qua est, vel in quam congregatio fit, non diuidunt, sed vniunt; non disgregant, sed congregant; non destruunt, sed construunt, quòd iam erat destructum.

Verum contra responsionem istam replicatur communiter (& est secunda ratio contradicentium, qui sapientes, aut prudentes volunt ab alijs reputari iuxta extimationem ipsorũ) Dicunt enim. Nõ est hodie tẽpus

feruoris illius primę inceptionis ordinis huiusmodi; nec potest totũ simul sic corrigi, vel etiam reformari, sed oportet, quòd sustineamus multorum defectum, & cõmunis modus viuendi, qui modo est, non mutetur: potissimè huiusmodi scismatis tempore; quo vix licet fide integra viuere: alias timendũ est, ne volendo reformare, totaliter deformemus, & conatũ nostrũ, quem ad salutẽ facimus, in pernitiem conuertatur. Item, cum non sit possibile (citra Deum) quòd totus ordo reformetur simul, alias semper inter istos erit diuisio, scilicet inter illos, qui seruabunt, quæ debent, & alios, qui non seruãt; & sic vel erunt duo ordines, vel vterque patietur confusionẽ, & ista ratio est achilles eorum. Ad quam breuiter respondetur. Primò, quòd primũ motiuũ fortè rectè concluderet, si vellemus ad aliquam obseruantiã aliquẽ cogere. Cum ergò præcipuè faciamus hoc cõdescendẽdo precibus rogantiũ, & nullũ arctando: cessat quicquid adducitur de scismate, vel de scandalo: nec in pernitiem potest deuenire, quòd volũtariè obtinetur. Nam est manifestũ in se, quòd hoc non potest iuridicè dici. Secundum autẽ motiuũ, quòd est totum fundamentũ contradictionis in facto isto, & procedit magis ex proprio zelo, quam ex communi, vt infra patebit, nullum fulcimẽtum rationis habet, nec habere potest, si quis vult diligẽter aduertere. Ex ipso enim formaliter sequitur, quòd nullus Rector istius ordinis debet vnquã attendere, nec cogitare de reformatione ipsius ordinis. Nã arguo sic: Impossibile est citra Deum, quòd totus ordo simul reformetur. Si autẽ pars reformetur, erit diuisio inter reformatos; & non reformatos; igitur numquã cogitemus de hoc, nisi quòd expectemus, quòd Deus totum faciat simul, alias nõ apponamus manum. O si Sancti Apostoli timuissent hoc, scilicet ne ponerent, vel posuissent diuisionem inter Christianos, & Paganos; profectò de cetero nunquam aliquẽ conuertissent, nec etiam instruxissent. O si Sancti Patres & Doctores hoc attendissent,

nun-

nunquam pro certo aliquem instruxissent. Quia verò intellexerunt verbum veritatis, quòd nó venerat pacem mittere, sed gladiũ inter bonos, & malos; ideò faciendo, quod debebãt, nó curabant, si qua ex hoc diuisio sequeretur. Nec sequitur, salua eorũ reuerentia, quòd fierent duo ordines, & confunderentur ambo: imò vbi sunt cétũ, quãdo quilibet facit, quòd sibi placet, efficeretur paulatim vnus, per vnitatem obseruãtiæ vnius vniformiter scriptæ, vbi non sequuntur proprias volũtates, & diuersas, sed vnã statuentes, & ordinantes; & tunc erit vnũ ouile, & vnus pastor. Nec putet aliquis, quòd velimus vnum tantum conuentum reformare: quia cũ vno incipitur; sed speramus in authore omnis boni, quòd post debile principiũ, fortuna melior sequet᷑, sicut fuit superius sufficiẽter explanatum. Sicut enim secũdũ Gregorium, nemo repentè fit summus; sic etiam nulla Cógregatio bona repentè perficitur. Quod clarè patet in cógregatione filij Dei, quã fecit: quę a principio fuit parua numero, & debilis in virtute; & postmodũ totaliter creuit; ita quòd totũ mundũ conuertendo mutauit. Beatissimus igitur Pater noster Dominicus in principio habuit paucos fratres, & non multũ sufficientes; postea taliter creuerunt, quòd totã Ecclesiam illuminauerunt, tã in vita, quàm in doctrina. Cum igitur omnis cógregatio bona fiat per tempus, & tẽpora; fatuum est expectare, quòd Deus faciat simul totũ: & per consequens vanũ erit cuilibet de reformatione huius ordinis cogitare. Si autẽ dicitur per oppositũ sentientes; quòd erit confusio nimis magna cęteris, qui non essent de talium obseruantium monasterio: nam per seculares palàm, & ad digitũ ostendẽtur illi, qui obseruabũt, tamquã boni, & illi, qui non seruabunt, tanquã mali: Respondendũ est istis dupliciter. Primò, quòd raræ sunt ciuitates in quibus duo sunt conuentus, & ideo vbi essent obseruãtes, nullus erit non obseruans, vt in pluribus: quia est de nostra intentione hoc scilicet, quòd in conuẽtu, vbi erit hęc obseruãtia,

tia, nullus alius frater habitet, aliàs vnus aliũ impediret, & tunc benè ſequeretur illa diuiſio, ſeu illa confuſio, de qua dicunt. Sed vt dictum eſt, aliud eſt noſtrum intentũ, ſcilicet, quòd obſeruantes ſint ſoli. Secũdò reſpondetur, quòd ſalua reuerentia eorũ nũquam propter hoc alij reputabuntur ribaldi, vel mali, Quia non ſequitur; Iſte eſt melior illo; ergo ille eſt malus. Nam tota die videmus, quòd in diuerſis locis, & cõuentibus ſunt aliqui fratres excellentes, quidam in ſciẽtia, quidã in ſanctitate vitæ. Et tamen non propter hoc, alij reputantur ignorantes, vel mali; imò ſanctitas, vel ſcientia illorũ cedit in honorẽ omnium fratrum, & totius ordinis; & omnes alij gloriantur de eis. Vnde & Sanctũ Doctorẽ vocamus in antiphona Laudem, & gloriam prædicatorũ ordinis; Nec valet ſi dicatur: quòd vnus, duo, vel tres, non faciunt regulam: quia indubitáter, quantò plures Sanctos haberemus, tantò magis ordo eſſet honoratus & reputatus: nec eſſet ſignũ, quòd alij eſſent mali, imò magis eſſet ſignum bonitatis omniũ, quantò plures inuenirentur ibi boni. Nonne ſi ordo Prędicatorũ haberet Sanctos centũ canonizatos, vel ducentos, eſſet longè magis reputatus, quàm nũc: Et omnes, & ſinguli fratres Prædicatores reputarentur ex hoc meliores. Aperiant igitur oculos: videantquè, quòd quantò plura indiuidua inueniũtur perfecta in vna ſpecie, tãtò forma vniuerſalis denotatur eſſe perfectior; quàm tamen omnia indiuidua participant. Et ſic omnia indiuidua inde ſpecificata reputãtur meliora, & magis honorantur, ſeu caripenduntur. Sicut autẽ hęc eſt nãliter vera, ſic etiam eſt moraliter. Aduertant etiam, quòd ipſi debent gloriari de bona diſpoſitione fratrum ſuorum, & gaudere; quia non poteſt de hoc eis niſi reſultare in bonũ. Alias ſi dolerẽt, vel inuiderẽt imitarẽtur (quòd abſit) Caim; qui turbatus eſt pręcipuè, quia frater ſuus erat bonus, & Deo gratus: de quo debebat rationabiliter cõtra ſe turbari, qa erat malus, non cõtra bonũ fratrem. Et ſi hoc feciſſet, perueniſſet ad bonũ ſtatum

fra-

fratris sui, nec commisisset tãtum scelus, quantũ cõmisit.

Attendant rursus, quòd omnipotens Deus, qui solũ dat Spiritũ bonũ timẽtibus, & inuocãtibus se, sua inextimabili, & ineffabili prouidentia, sicut creauit hominẽ naturaliter sociabilẽ, quòd vnus iuuat alium ad ea, quæ sunt huius vitæ, sic prouidit: quòd spiritualiter alter iuuatur ab altero: & spiritus, qui datur vni, proficit alteri: sicut patuit de sãctis Apostolis, qui tantã acceperũt gratiã spiritus sãcti, quòd ad impositionẽ manuũ ipsorũ dabatur spiritus sanctus alijs. Vnde etiã sancta Mater Ecclesia cõfitetur sanctorum cõmunionẽ inter articulos fidei. Et Sãcti Viri vellẽt sẽper, quòd omnes alij haberẽt abundantiã gratiarum: sicut patet Nu. xj. Dixit Moyses, vt omnis populus haberet spiritũ sanctum, & prophetaret, cõtra illos, qui volebant, quòd duo prophetantes cessarent, & cõpescerẽtur, vt tacerẽt. Quòd si omninò est aliquis, qui non vult gaudere, sed dolere de bono fratrum suorũ, quia honorantur magis, quàm ipsi ab hominibus: accedat & ipse ad eos, & viuat cum eis, & honorabitur etiã cum eis. Hoc etiã querimus, vt ẽt ceteri moueantur ad idem, & tũc sic totus ordo voluntariè reformetur. Sed nõ faciant sicut Symon magus, qui volebat gratiã Apostolorum, sed nolebat viuere sicut Apostoli, & ideò volebat pecunia cõparare donũ spiritus sãcti, quòd potuisset habere, seu habuisset, si voluisset vitã Apostolorũ imitari. His omnibus, si nõ nimium fallor, cõfutatis rationabiliter, vna tñ est, quæ militat contra me precipuè. Nõ valentes enim quidã negocium impugnare, qui faciẽ habent bonitatis, & sãctitatis, retorquent suum cuspidẽ cõtra faciẽ ferientis dicentes: Si magister vult ordinẽ reformare, prius deberet seipsum reformare, & ipse per se cõstitutiones seruare, & postea alijs, vt seruent, mãdare: Nam turpe est Doctori &c. Si ergò ipse circumeundo ordinẽ extra ostenderet talem obseruantiæ modũ, & postea mandaret, quòd alij eum imitarent; tunc haberet colorẽ bonum talia ordinandi. Sed nunc videndo, quòd

ipse

ipſe comedit,& bibit, ſicut ceteri & de cerimonijs eccleſiaſticis modicū in ſe oſtendit exēplum; turpe videtur,& ficticiū, quòd velit tales obſeruātias ordinare, & tales reformationes inchoare, cum ipſe non ſit melior prędeceſſoribus ſuis, q̃ fuerunt tēporibus noſtris: & attētatio nouitatum videtur eſſe prẹſumptionis filia per Doctores. Ad hanc ratione̅ proculdubio alius melius rn̄deret, quā ego. Quicquid dicā, erubeſcere me oportet. Si .n. cócedam quòd dicunt; culpa rubet vultus meus. Si negem, aut opera mea ceteris nota, aut proprij oris laus verecundiã ruborē adminiſtrabit, vel adminiſtrabunt. Quamobrē licet dicere cū Bernardo in libro de conſideratione; Parcendum verecundiæ meæ; ideoq; potius ſilere deberem, & flere, quā aliquid dicere. Verum ne tātum verecundia me retrahat à tā pio negotio, reſpondebo, vt potero. Defectuoſum me fateor; peccatorē me nó nego; inſufficientē ad tantum regimen me appello; ſed nunquā propter hoc in boni operatione deſiſtā eſto, quòd ſint omnia vera, quæ dicunt de me, ac etiā plura: an propter hoc debeo addere mala malis; vt qui per me nó ſeruo, debeā alios impedire ſeruare volentes? Nonnè pro peccato omiſsionis veritas ipſa in die iudicij dicet hominibus ꝑditis, Eſuriui,& non dediſti mihi manducare &c. Quidquid mali ergò peccator fecerit; non propter hoc debet omittere, vt famelicū paſcat, potet ſitibundū &c. Aliàs addet mala malis. Non eſt ergò mihi bonum conſilium dominicum, quod quia ego non facio, facientibus non debeo conſentire: Nó enim audeo me dicere huiuſmodi facti motorē, ſed benè motui aliorum cóſentientē. Sicut in ſupplicatione dixi, reputarē me reum corā Deo, niſi &c. Præterea: quid? etiam ſi bonus non ſum; nunquid propter hoc bonos debeo impedire? Et quomodò poſsū negare ſubdito meo volenti ſeruare, quę ſcripta ſunt, cóſilium, auxilium,& fauorē. Nonnè Deus in numero illorū me poneret, quibus dicit in euāgelio Vę vobis &c. q̃a nec vos intratis, nec alios introire permittitis, ſcilicet

regnum cęlorum? Ab hac sentẽtia caueant cõtradictores, si velint; quia ego volo cauisse. Ceterũ dicunt, quòd cõmedo, & bibo, sicut ceteri. Huic obiectioni respondeo cum Domino Saluatore, qui Matthęo atteſtãte dicebat: cui similem extimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coæqualibus dicunt. Cecinimus vobis, & non saltastis; lamentauimus, & non planxistis. Venit. n. Ioannes, nequè manducans, nequè bibens, & dicunt, dæmonium habet; venit filius hominis manducans, & bibens: & dicunt, eccè homo vorax, & potator vini. Veniunt hi filij S. Dominici non manducantes, & dicunt dæmonium habent. Mihi manducanti detrahunt; illos, qui volunt non manducare, sed ieiunare, querunt impedire. Quos ergo volunt promouere? aut quid dicent illis, quos commendabunt? Audeo dicere: quòd si ego fuissem hucusquè non manducans cum eis, iàm vocassent me fatuum, fantasticum, & forsan arreptitium. Non enim sum sanctus, sicut Chrysostomus; & tamen ipse, quia non manducabat cũ Clericis, fuit bis depositus de patriarchatu, nõ ab hæreticis, sed à catholicis. Sed vnum est, quòd admiror: quòd ieiunãtes in nullo scandalizatur de manducatore; manducantes autẽ mecum detrahunt mihi. Hoc genus non videtur pręuidisse Apostolus, qui dixit; quì manducat, non manducantẽ non spernat, & q non manducat, mãducatẽ non iudicet. Nunc autem qui manducat mãducanti detrahit. Verum ob scãdala pusillorum horum, (qui vtinã non sint de illis paruulis, quos occidit inuidia) necessitatum me video ad detegendum defectus meos. Fateor, quòd peccatis meis exigentibus omnipotẽs Deus me flagellat quotidiè (licet nõ appareat deforis) cũ corporis debilitate: ita vt ieiunium sit mihi adeò contrariũ; quòd vel impossibile, vel sit mihi nimis difficile ieiunare. Debilitate nãq; stomachi, & capitis vexor quasi cõtinuè; & quãdoq; passus sum syncopin in iuuẽtute mea, & quandoq; febres ex ieiunio. Nèc diffiteor, quin proba-

ba-

bauerim, & attẽtauerim multis vicib⁹ cõtra infirmitatẽ meã ieiunare dicerẽ: & ſi quingẽtis vicibus, forſitã nõ de multo errarẽ: nec vnquàm habui notitiam alicuius perſonæ timentis Deum: quam non conſulerem ſuper hoc, & omnes vna voce reſponderunt, quòd amplius non debeam conari. Nouit enim illa veritas, quæ non fallitur, quòd hic dolor ineſt quaſi continuè cordi meo: & quòd non tantum ter ſicut dicit Apoſtolus, ſed innumeris vicibus, tàm per alios, quàm per me Deũ rogaui, & tñ nec adhuc merui exaudiri; niſi quòd quandoquè beatiſſima virgo Maria in ſuis vigilijs mihi conceſsit gratiam ieiunandi. Hæc noluerunt ſcire detractores mei: & coegerunt me, vt detegerem turpitudinem meã, vt per hæc corrigantur; quia dulce mihi erit admodum, ſi confuſio mea eis fuerit medicina. Vtinam ſatiati opprobrio meo ipſi reſipiſcant ab impedimento bonorum. Quis mihi det, vt guloſitas mea fiat ieiunantibus occaſio pacis? Forſitan ſic ero particeps, & ego mãducans, ieiunio illorum; ſi manducationis meæ turpitudo quieſcere faciat detractores illorum. Poſtremò dicunt & benè; quòd ego deberẽ circumeundo ordinem bona exẽpla dare, & ſic ordinẽ reformare, Fateor verum dicunt: nec eſt; quòd cõtradicere audeam virtuoſæ ſententiæ, puto tamen, ſi hoc ſolus facerẽ, ſociatus longè melius, & perfectius faciam. Si enim cum bono exemplo vnus homo faceret, quantò magis ſi cẽtum hoc faciãt? imò centum abſquè vno faciẽt hoc melius, quàm vnus abſquè centum. Et hoc eſt, quòd dico, vel quæro; vt habeam multos mecum dantes exemplum ad hoc. Sed ſi opponunt ſe illis centum, quid facerent cõtra vnũ? Forſitã experientia me docuit: quòd vnius exemplũ nõ ſufficit. O me miſerum. De quot bonis agendis, & de quot malis vitandis, ſeu fugiendis ſunt data à multis exempla bona, & non profuerunt. Coegerunt me ſupra detegere facta mea; nunc cogũt me, vt detegam inſipientiam meã. In quo quis eorum audet; in inſipientia, audeo & ego. Exemplum honeſtatis de-

derunt,& ego,& nedũ abſceſsi à malo,licet velut inſipiens dicã,ſed ab omni ſpecie mali. Exemplũ humilitatis dederunt,& ego. Exemplũ obedientię dederunt,& ego; vt minus ſapiens dico,plus ego. Nõ recolo me,dũ parui, nedum rebellaſſe prȩlato me diutius perſequenti,ſed potius elegiſſe,honoris, & perſonę periculũ,quàm in obedientię malum aut obediẽtię fugam. Propter quòd forſitã omnipotẽs Deus ordinauit,vt mihi aliqui obedirẽt. Eccè ſtultus factũ sũ, & inſipiens: fateor: ipſi me coegerunt. Ab alijs ſibi debuerũt hęc dici; ſed legẽ nõ habet neceſſitas: ipſi cogunt,& ipſi audiant. Deus & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti ſcit,quòd nõ mentior. Elegi potius quandoquè intrare carcerẽ, quàm fugere prælatũ tunc perſequentẽ, vt mihi referebãt; ſed mitigauit eum Dominus, nec tam acriter perſequutus eſt me,ſicut fuerã informatus, vel ſicut forſitã propoſuerat. Si ſtultè gloriari oportet,nõ expedit quidẽ,veniã ad dilectionẽ fratrum, & charitatem. Si nõ dedi eis exẽpla, & documenta mutuę charitatis,ipſe iudicandus ſum,nedũ à domino nõ tantum a prælatis & ſuperioribus, ſed à vilioribus meis. Ipſos autẽ detractores ad hoc voco in teſtes; ſi nõ ſuſcepi infirmos,ſi nõ conſolatus sũ puſillanimes: ſi diſcordantes nõ conatus ſum concordare,reſpõdeat mihi cras nõ iuſtitia,ſed iniuſtitia mea. Plura enim poſſem addere: niſi eſſem inſipiens: veritatẽ etiã dicerẽ. Parco autem nequis exiſtimet me iactantię ſpiritu, aut ſuperbię faſtu loqui. Nullatenus aũt taliter aſſero ſupradicta; quin hęc, quæ pertuli, iuncta fuerint multis defectibus meis, & infinitis negligentijs meis. Sed ad hoc oſtendendũ adduxi: quòd videlicet vnius exemplũ non adeo eſt efficax, vt videntur aſſerere, quantumcunq; ſit virtuoſus,ad trahendũ vnã multitudinem ita citò: quod pàtuit clarè in beato Paulo Apoſtolo, In Ioanne Euangeliſta,& in ipſo omnium Saluatore,qui conquerebatur Philippũ alloquens in Ioanne. Tanto tempore vobiſcũ ſum,& non cognouiſtis me &c. Quod ſi hoc in tã viridi

&

& ſuper fructifero ligno feciſtis, quid in aridiſsimo fiet: Permittāt igitur Dominū operari virtutes ſuas, ſuoſquè cōiungi ſibi; quia durum eſt contra diuinū ſtimulū calcitrare: nec poſſent impedire, quæ diuina Iuſtitia ordinauit. Magis autem diſponant ſe ad ſequendū Sanctorū veſtigia; & recipiant gratiam domini non in uacuū, ſed in benedictione trina. Amen.

Quib⁹ litteris dicitur dominus reformatus: & taliter poſtmodū eſt ſecutū, quòd dicta ordinis reformatio ſequēti anno videlicet 1391. de mēſe Septēbris in Cōuētu beati Dominici de Venetijs, qui tūc erat deſolatus ex toto, accepit exordiū per Reuerendū patrē fratrē Ioannem Dominici de Florentia Romanæ prouinciæ, & Reuerēdū Patrē F. Thomā Aiutamichriſto de Piſis: qui fuit primus Prior reformationis in eodē conuentu S. Dominici inſtitutus per Magiſtrum ordinis prædictum.

Anno Domini 1395. de mēſe Martij cū Magiſter Generalis Frater Raymūdus foret in partibus Siciliæ Apoſtolicus Nūcius ſcripſit litteras exhortatorias, quas direxit cuidam R. Patri Magiſtro Bartolomeo Dominici de Senis tūc Prouinciali Prouinciæ Romanæ, & totius Italię eiuſdē Magiſtri Generalis Vicario. Quarum litterarum tenorem hic ſubijciam, vt omnes apertè videāt, quanto zelo mouebatur prædictus Generalis Magiſter ad ordinis reformationem & profectum.

Litteræ B. Raymundi de Capua Magiſtri Generalis Ordinis Prædicatorum.

IN Dei filio ſibi cariſsimis & dilectis fratribus tā Præſidentibus, quā ſubditis, ſiue in Prouincijs, ſiue in Conuētibus cuiuſcūquè gradus, dignitatis, aut cōditionis exiſtāt, ordinis Prædicatorū, frater Raymundus eiuſdē ordinis Magiſter ſalutē, & Chriſtū Dominum imitari efficaciter. Vrget neceſsitas multiplici ratione dilectiſsimi fratres mei, quòd

vniuersitati vestrę in præsentiarũ aliquid scribã: vt qui, cogẽte obedientia sãctæ Ecclesiæ, ac vicarij Iesu Christi vobiscũ personaliter esse non possum, saltem per epistolam, & scripturã vobiscum valeã conuersari. Sanè antequàm ad exortationem vestram descendã, tenebo consiliũ sapientis; qui dicit, quòd Iustus in principio sermonis accusator sui est, Primò & antè omnia me reũ vobis proclamo; quia vel à quatuor, vel à quinquè annis citra, nõ discurri per ordinẽ, vt solebam: nec hortũ plantationis beati Dominici, vt videtur aliquibus, sicut hortulanus diligẽs visitaui; nec seruitio vestro, vt teneor, & aliqui ex vobis fortè desiderãt, operã dando vacaui. Verũ licet in his, & in alijs me defectuosũ nouerim incunctãter, veritatẽ tamen fateor coràm vobis, & est testis ille, à quo cũcta creata veritas deriuatur: quòd nulla res in hac vita data, vel dabilis est, quæ ad hanc negligentiam me duxisset, vt extimo, nisi amor vniuersalis matris fidelium: videlicet Ecclesiæ sanctæ, & Catholicæ, quæ nunc (proh dolor) tot turbines patitur, totquè tẽpestatũ ꝓcellas cogitur sustinere: sed & diuisiones rebellionum, nec nõ, & guerrarũ mala ipsã assiduè vexare vbiquè non cessant. Quamobrẽ non puto aliquòd cor esse fidele, quòd tã excellenti matri non compatitur ex intimis, & nõ tenetur ad ipsam iuxta suũ modulũ adiuuandũ. Hæc ego recogitans memoror me legisse Sãctos Patres antiquos semper idẽ fecisse; hoc & beatissimũ Papam Gregoriũ, dũ esset monachus, de quiete Monasterj sui traxit, & vsquè Cõstantinopolim eũ transmisit pro negotijs Ecclesiæ prælibatæ. Hæc eadẽ causa beatũ Bernardo de monasterio suo Clareuallensi exire coegit, tẽpore, quo fuit scisma in Ecclesia, & contra Innocentiũ Papã quidã Papa insurrexit, qui quatuor annos infestauit Ecclesiã; nec destitit à labore sanctus pater & Abbas tot monachorũ, quousquè scisma illud sedatũ est. Sed vt magis loquar ad propositũ nostrũ, & de proprijs producamus in medium, quid mouit beatũ Dominicum patrẽ nostrum sanctissimum

ctissimum

ctisſimum ad egrediendum de quiete religionis canonicæ, in qua lucebat, ſicut lucerna ſuper candelabrū, & ad partes Tholoſanas ſe transferendum, necnon & tantum ordinem producendum, niſi zelus catholicæ fidei, ac Eccleſiæ Sanctæ Dei: necnon & ſalus animarum, pro quibus omnibus totus ardebat? Propter quòd virtus ſibi cōceſſa ex alto, ita eſt inſerta viſceribus filiorum ſuorū; quòd ex illo zelo multi ſumpſere martyrium, quorū Petrus inclytus Signifer eſt inuētus. Multi deniq; ac quàm multi ſe ſapientiæ catholicę, ac doctrinæ totos dedicarūt: inter quos Diuus Thomas tanquàm lucifer ignorans occaſum, & vt ſtella matutina reſplenduit. Porrò ſi tanti, ac tales patres, & glorioſi Doctores pro iſta fulgente Matre Eccleſia vniuerſali ſe tantum expoſuerunt laboribus, etiam propria vtilitate ad tempus neglecta; nullus veſtrum obſecro mihi iraſcatur, aut ſcādalizetur in me; qui nec ſum dignus tantorum Patrum aſpectibus præſentari, nec etiam poſt ipſos inter eorum ſequaces connumerari, ſi eiuſdem vniuerſalis matris amore ſaltem aliqualiter trahor ad ſequēdum Sanctorum Patrum veſtigia virtuoſa. Nec in hoc vos deſero dilectisſimi Patres mei, ſed potius pro vobis cōtinuè certo & pugno; vt posſitis quietius, & deuotius Deo deſeruire, pacificata, ſi conceſſerit Dominus, ſicut ſpero, Eccleſia ſancta. Cæterum ijs præmisſis ad accuſationem & excuſationem mei ſuperdilecti; obſecro vos per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt ambuletis dignè Deo per omnia placentes in charitate radicati, & fundati; & ſicut viri pacis eternæ pręcones ſitis pacifici; vt meritò vocemur filij Dei, & patris noſtri Dominici ſemper hæreditatis uirtuoſe, quam nobis in teſtamento ſuo ſancto reliquit idem Athleta mirificus beatus Dominicus dicens. Charitatem habete, humilitatem ſeruate, paupertatem voluntariam posſidete. Vbi Sanctus Pater, Regina virtutum & forma præmiſſa, charitate videlicet, cuſtodem eius humilitatem ſubiunxit; & pro ipſius humilitatis cuſtodia, & perſeuerantia, ſubiun-

xit voluntariam paupertatem. Cuncta nociua vitia sic paucissimis verbis extinguens, vt sanctos nos redderet, & Deo placentes; excludensq; per humilitatem superbiam, & per voluntariam paupertatem, tàm auaritiam, quàm huius seculi, & carnis oblectamenta, per charitatis feruorem cuncta spiritualia simul abscidit. Pudeat igitur vnũquequè vestrum tanta hæreditate, & tàm grata Deo priuari. Nec pigeat pro eius acquisitione laborando, vigilando, legendo, orando, & sanctis meditationibus animã muniendo, necnon regularibus obseruantijs, quibus in hac vita dirigimur versus cælum, absquè tędio insistẽdo. Et quia in qualibet congregatione sunt gradus diuisi, sicut prouidentia diuina disposuit; si qui inter vos sunt debiles & infirmi, qui difficiliores obseruantias, aut non attingunt, aut attingendo nimis laborant; non propter hoc inuideant fratribus suis, quos sancta vident obseruantia delectari. Imò potius ipsos honorent, & reuereantur, & quantum est eis possibile, imitentur. Non enim æqualiter vnicuiquè data est gratia virtutum ab illo spiritu, qui diuidit singulis, prout vult; sed vnusquisquè gratiam sibi datam, iustificationem propriæ mentis possideat, & quantum conceditur sibi, augmentare contendat; vt ad brauium à Deo destinatum possit finaliter peruenire, ac serto perpetuo coronari. Hoc pro tanto dixi fratres mei, quia istis temporibus, meritis, & precibus Beati Dominici Patris nostri, vobis & mihi concessa est gratia non modica, si voluerimus intelligere donum Dei; dum plures ex fratribus nostris, & meis, per diuersas mundi partes absquè coactione quacunquè, instinctu spiritusancti moti pariter, & per moti perfectionis Apostolicæ & virtutum celsitudinem contendunt attingere, tàm per integram obseruationem regularem, quàm etiam per zelum salutis animarum, & doctrinam veridicam, iuxta exempla Patrum nostrorum Sanctorum, qui istum sanctum ordinem fundauerunt simul, & ordinauerunt. Quam crudelis igitur ille esset, quantaquè pæna mulctandus, aut puniendus,

niẽdus; qui tàm salubre propositum, tàm virtuosum progressum, tàmquè laudabilia opera impediret? Profectò infideli esset deterior, & fidei hoste peruersior, qui pugiles eiusdem fidei, inuidiæ, aut odij stimulo impugnaret. Hoc enim fecerũt perfidi Iudæi hactenus contra sanctos Apostolos. Hoc etiam infideles Principes paganorum operati sunt cum suis sequacibus, & antiqui hæresiarchę. Hi etiam fuerunt actus crudeliũ tyrannorum, videlicet contra Deum & sanctos insurgere, virtuosos pro viribus prosequi, & iustos in suis operibus impedire. O dilectissimi fratres mei; absit, absit, tàm à me, quàm à vobis; ꝙ inter tales perfidos numeremur; quòd opera tam crudelium hominum operemur; aut ipsos quomodolibet in nostris actibus imitemur. Sequamur potuis cõsilium Sapientis, Prouerb. 30. qui docet benefacientes non prohibere, sed inde subiungit, Si potes, & ipse bene fac. Verũ quia noui omnem congregationem habere triticum, & zizaniam, nec magis priuilegiatã scholam esse Beati Dominici schola Christi, quæ cum vndecim Iudicibus sæculi vnum habuit diabolum eis adiunctum; si quis, quod nunc absit inter vos inuentus fuerit impeditor, aut persecutor operum tàm piorum & fratrum suorum rectè viuentium; non putet me secum habere, nisi sicut hostem suum in capite & persecutorem assiduum, ac indefessum vsq; in finem. Sufficit enim zizaniæ, si dimittitur vsquè ad messem; vt habeat spatium se cõuertendi in triticum; sed si zizania vult triticum eradicare, per pias manus eradicabitur ipsa prius. Absit namquè à me non solum, ꝙ inter persecutores Sanctorum inueniar, sed quòd talibus persecutoribus non resistam, aut ipsos pro viribus non expugnem. Nec assumat aliquis talis suæ iniquitatis colorem, sicut olim faciebant hæretici; qui sub pietatis specie lupinam rabiem occultabant, dicendo videlicet, quòd istud videtur nostri ordinis esse diuisio, dum quidam dicuntur obseruantes, quidam non. Faciliter respondetur. Primò, quòd in quolibet ordine semper fuit ista diuisio,

vide-

videlicet,quòd quidam fuerunt perfectiores,& quidā minus perfecti,quidam sanctiores & quidam nō ita sancti. Nec propter hoc dicitur,quòd minus perfecti,aut minus sancti,sunt mali, de bonitate aliorum ; nec eis in aliquo derogatur,imò potius meritum augmentatur, secundum illum articulum fidei, qui docet esse communionem sanctorum. Propter hoc & sanctus Doctor noster determinat;quòd religiosus in his,quæ sunt contra votum suæ religionis,si offendat,minus offendit, quàm sæcularis,propter merita sanctorum virorum;inter quos viuit, quę sibi communicantur indubiè. Secundò clarius talibus respondetur,quòd si intelligerent propriam vocem, quam exprimunt, nunquam dicerent tales posse diuidere ordinem. Videant quid significat hoc vocabulum ordo,& q͞d hoc verbum diuidere. Ordo enim sanè intelligendo significat congregationem fidelium,regula,& alijs ordinationibus, seu institutionibus ordinatam. Ex quo sequitur,quòd illi constituunt,& statuunt ordinem,qui secundum ordinem,regulam,& institutiones sunt ordinati. Dicere igitur quòd obseruantes regulam, & institutiones, diuidunt ordinem,non est aliud dicere,nisi quòd qui ordinē faciunt,& constituunt,illi destruunt,& diuidunt illum; quod est clarè contradicere sibi ipsi. Et miror quòd aliqui litterati, & intelligentes viri de hac contradictione non perpenderunt:quod & claro exemplo intelligentibus demonstratur. Si enim sancta Ecclesia, quæ nihil aliud est, quam congregatio fidelium, quandò aliqui ex fidelibus se voluerint vltra alios voto religionis astringere, & ab alijs communiter viuentibus separari, putasset per hanc separationem talium esse diuidendam Ecclesiā, nunquàm religionem aliquam confirmasset,aut etiam quomodolibet permisisset. Et licet illud exemplum excedat nostrū propositum,quia in casu nostro nullus promittit plus,quàm alius,sed sola differentia est inter perfectionem,& imperfectionem actus obseruandi;nihilominus tamen ex illo arguitur hic à maiori. Quòd si per illā

sepa-

ſeparationem, quę fuit maior, quàm iſta, non fuit diuiſa Sancta Mater Eccleſia, imò potius confirmata, & roborata, ac etiam exaltata; multominus per hanc ſeparationē ordo noſter diuiditur. Diſcant ergò, quid ſit ordo, & q̄d ſit diuidere: & tunc diſputent de ordinis diuiſione. Nam illi, qui ſeruant ordinem integraliter, non poſſunt dici diuidentes, vel deſtruentes; ſed illi potius, qui non ſeruant. Quomodo namquè diuidunt illi, qui omnia conſtituentia ordinem vniunt obſeruando? Et quomodò non diuidunt illi, qui quædam ſeruant, quædam non? aut, vt ex ſtomacho loquar, qui quodammodo nihil ſeruant, & qui ſine cauſa ſunt in ordine, etiamſi inde non proijciantur, vt dicit Beatiſſimus Pater Auguſtinus in regula. Hi ſunt diuidentes & deſtruentes, qui perſequuntur benè viuentes, & benè facientes impugnant. Porrò ad hanc diuiſionem quidam adducunt, quòd hi, qui hac obſeruantia delectantur, in eodem conuentu cum alijs ſtare volunt, & etiam per me petitur vnus Conuentus tantum in qualibet prouintia pro fratribus talibus, vt patet in littera mea. Vndè apparet & quod ex his diuiſio ſubſequatur. Adducunt, quòd ſequitur etiam quædam confuſio, & potisſimè in locis, vbi habemus duos Cōuentus; quia vnus Conuentus aliter viuit, quàm alius, & adducunt quędam ſimilia contra hoc ſanctum opus. Ad iſta autem omnia reſpondetur per quandam interrogationem cum diſiunctione prolatam. Et interrogo vnum obloquentium huiuſmodi. An ego, ſeu quicunquè Rector vnus Religionis debeam, ſeu debeat dare operam efficacem, quòd ſubditi ſeruent ſuam regulam, vel non? Si non, ad nihilum valet totum officiū noſtrum. Si autem dicant, quod ſic; ergo non eſſem reprehendendus, ſi omnes cogerem ad ſeruandum ea, quæ ſcripta ſunt tàm in regula, quàm in conſtitutionibus noſtris: ipſiq; indubitanter ex voto ſuæ profesſionis mihi tenentur efficaciter obedire; & ſi non facerent, venirent contra votum ſolemne ſuæ profesſionis. Sic enim omnes, & ſinguli ſunt profesſi obe-

dire

dire videlicet Magiſtro Ordinis Fratrum Prędicatorum, & ſucceſſorum eius ſecundum regulam beati Auguſtini, & Conſtitutiones Fratrum Prædicatorum vſquè ad mortem. Et quamuis conſtitutiones de ſe non obligent ad culpam, ſed ad pęnam; vbi tamen accederet præceptum Prælati, qui poteſt præcipere, per non ſeruantem culpa committeretur mortalis, & pęna æterna proueniret ei ex culpa. Nunc autem quia fragilitati communi, & generali compatior, & nolo ſuper animas mihi cõmiſſas onus graue adijcere, ne more indiſcreti medici occidam, quem volo à morbo curare; nunquid debeo eos ex toto negligere, aut non per omnem viam posſibilem quærere, vt ſeruent quod ſcriptum eſt? Quæ autẽ via melior, quàm per ipſorum voluntatem à ſpiritu Dei motam? Profectò hic Motus & perfectior, & diuturnior eſſe debet. Tùm quia fit primò motore ſpecialiter agente; tùm quia non violenter, ſed liberè procedit in actum. Quòd ſi Dei gratia me iuuante in aliquibus hoc reperio; quid obſecro sũ acturus? nunquid tales impediturus, an promoturus? Nõne me reum mortis eſſe conſtituo coram Deo iudice cuncta cernente, ſi hanc gratiam in vacuum inueniar recepiſſe? Propter hoc etiam perijt Hieruſalem cum Iudaico populo: quia non cognouerunt tempus viſitationis ſuæ, & gratiam ſibi factam. Si autem de neceſsitate ſalutis, tales debeo promouere, iuuare, atquè fauere, iuxta gratiam; nunquid non debeo remouere omnia impedimenta ipſos remouentia à ſancto propoſito? Conſtat verò quòd ſicut virtus vnita fortior eſt ſe ipſa diſperſa; ſic Sancti Dei ſimul vniti, perfectius agũt de ſe ad inuicem. Verbo & exemplo omnes ad bene agendum hortantur vniformiter omnes agendò. Impedimentum autem huiuſmodi eſſet difformitas actionum. Vt autem iſtud remoueatur, ordinaui ſaltem de vno conuentu; non quin plures haberem libentius & libentisſimè omnes; ſed tamen ſequens illum verſum, debile principiũ melior fortuna ſequetur, nunc fui conuentus de vno; vt decentius,

&

& discretè procederem ad alios attrahendum. Quis est etiam fratres mei, meæ intentionis in hoc opere finis; nisi omnes fratres, ad idem attrahere, & sic totum ordinem promouere in bonum? Hoc est, quod opto; hoc est, quod votis omnibus concupisco: vt mediante gratia Saluatoris, cum coram eo fuero præsentatus, dicere valeam? Domine quinquè talenta tradidisti mihi; eccè alia quinquè superlucratus sum. Quod namquè agere non valeo, per præceptum, & coactionem propter communem, & generalem fragilitatem; agere satago per istorum exemplum, & attractiuam charitatem; & sic omnes perficiamur per Deiformam sanctitatem. Quicunque autem sit ille, qui more pharisæorum nec ipse vult intrare, nec alios ingredi permittit ad bonum; ad nihilum valet vltra, nisi vt mittatur foras, & tàm à dęmonibus, quàm ab hominibus conculcetur. Verum si adhuc ex abundantia misericordiæ non foras eijciatur; reducendus est ad id, quod solemni voto promisit, & post hæc arctandus est per præceptum; vt seruet ea, quæ scripta sunt; nec potest ab ipso præcepto quomodolibet reclamare; quia nihil de nouo iungitur ei, sed tantum ea, quæ scripta erant, quandò ipse fecit professionem. Quòd si dicat indiscretum esse præceptum, & indiscretum prçcipientem; petatur ab eo, quis magis sit indiscretus, an prælatus præcipiens, vt seruet ea, quæ sua Religio dictauit, & scripsit; an ipse, qui non contentus de sua transgressione, alios, qui volunt seruare, quantum est in se, cogit ad transgrediendum? quasi arena maris apud intelligentē grauior apparebit indiscretio sua, si non fallor. Quamobrem sic me oportebit agere cum quibusdam, qui semper murmurant de actibus virtuosis, & nituntur contra prçlatum; vt videlicet arceā eos vel ad dimittendum fratres suos benè agentes in pace, vel ad seruandum omnia, quæ illi seruant. Nullam ēt excusationem habere potest, quare non possit seruare illa, quæ seruant illi nisi propriam voluntatem, cui absq; dubio in professione renunciauit. His itaquè præmissis

respon-

respondetur ad illa, quæ superius fuerunt obiecta. Primò quòd propter difformitatem vitandam, & obseruantiam religionis in melius prouocandam, melius est maximè in hoc principio, quòd tales habeant conuentus per se. Secundò, quòd ego non peto vnum conuentum præcisè; quia libentius haberem plures, & libentissimè omnes: sed sic incipio ex pura discretione, vt pedetentium in melius procedatur, & non nisi ex fratrum libera voluntate. Tertiò quòd in locis, vbi sunt duo conuentus, hoc opus perfectius prosperatur; nec attendunt seculares, quòd isti seruant, & illi non; sed dicunt, quod ordo Prædicatorum habet multos, & sanctos Viros, & bonos, faciamus eis bonum. Sicut apparet in Conuentibus Venetis: vbi occasione fratrum, qui erãt in Conuentu minorum suam religionem seruantium procurata sunt circiter 20. milia florenorum, & vltra pro conuentu maiori; & amore istorũ alij consecuti sunt non paruum emolumentum. Postmodum concludo post omnia; quòd sitis pacifici, & quieti, sicut veri filij patris vestri beati Dominici: & Deus pacis & dilectionis erit vobiscum; quem obsecro pro me orare assiduè, sicut ego indefessè oro pro vobis. Cum, & in quo semper valete. Datum Panormi: Anno Domini 1395. die 16. mensis Martij.

Tractatus iste pius est, & vtilis omnibus Religiosis; dignusq; qui imprimatur. Ideò damus licentiam, vt impressioni tradatur. Rogantes RR. DD. ad quos spectat; vt hanc licentiam confirmare dignentur. Romæ 19. Nouembris 1580.

F. Antonius de Sousa.

In Capitulo generali ordinis Prædicatorũ 1580. sic decretum est. Confirmamus ordinationẽ toties factam de vno, vel pluribus Conuentibus in qualibet prouincia, vel vicaria in fauorem cupientium arctã obseruantiam regularem. Addentes tales à nemine posse quomodolibet impediri iuxta decretum Beati

Boni-

Bonifatij IX. quod & Reuerendiss. Magister Ordinis obseruare intendit, & obseruari præcipit ab omnibus districtè.

In Capitulo quoq; Generali celebrato Vallisoleti hoc eodem anno ita statutum fuit à Patribus diffinientibus vnà cum Reuerendiss. Generali.

Ordinamus, & strictissimè mãdamus omnib. RR. Adm. Prouincialibus, & vnusquisq; in sua Prouincia vnũ, vel plures Conuentus iuxtà qualitatẽ, & numerum Fratrum deputet: in quibus Regula, & Constitutiones Ordinis nostri cum omni rigore ab omnibus illhic degentibus obseruentur: nec cum aliquo ibi cõmorante vel alijs regular. vitæ repugnantibus quoquo modo, aut quouis prætextu, vel colore, nisi propter actualẽ infirmitatem, duntaxat dispensari possit: in quibus Conuentibus, & locis nemo inuitus cogatur manere, nec aliquis nolens à suo retrahatur feruore, nisi quem iam arrepti propositi, & cæptæ obseruantiæ pænituerit. Ne verò contingat, sicut plerumq; euenire solet, vt qui spiritu cæperũt, carne consumentur, & qui ad meliora accendi videbantur, aliquando superba elatione, & aliorum contemptu ad deteriora trahantur, & vndè quærũt meliores fieri, indè inobedientes, & suis superioribus rebelles fiant; Volumus, & præsenti statuto in perpetuum ordinamus, quòd omnes in prædictis Conuẽtibus cõmorantes in omnibus, & per omnia suis Prouincialibus censeantur, & sint subditi: qui visitare, assignare, & remouere possint, sicut antea consueuerunt, & omnia alia tàm in dictis Cõuentibus, quàm Fratribus facere valeant, quæ dicto viuendi modo, & regulari obseruantiæ non repugnent &c.